

Rybnik, 3 lutego 2026 r.

Biblioteka – bezpieczne miejsce w niepewnym świecie

Koncepcja funkcjonowania Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Konstantego Prusa w Rybniku w latach 2026-2032

Autorka: Aleksandra Klich-Siewiorek

Miejsce, które tworzymy – główny gmach przy ulicy Szafranka oraz nasze filie – to ostoje bezpieczeństwa w czasach niepewności, gdy jedyną pewną rzeczą jest zmiana. Dają one nadzieję na powrót do wspólnoty, odbudowanie więzi między ludźmi, odzyskanie równowagi i ułożenie sobie relacji ze światem.

Nasza Biblioteka jest czuła na świat i uważna na potrzeby ludzi. Książka to wiedza, zdrowie psychiczne, równowaga. Podsuwa różne scenariusze życia, uczy empatii i otwartości na drugiego człowieka. Jest kotwicą pewności w świecie, w którym kwestionowane są wartości jeszcze niedawno uważane za niepodważalne. Przestrzeń biblioteczna daje szansę na rozmowę, dyskusję, wymianę opinii. To przestrzeń zabawy, przyjemności, nauki, wiedzy, ale też dbałości o zdrowie psychiczne, przezwyciężania samotności i odpierania dezinformacji.

Książka, biblioteka i bibliotekarze to gwarancja rzetelnej wiedzy i uczenia empatii. Nasza Biblioteka i jej filie są dostępne dla wszystkich, szczególnie dla osób słabszych i wykluczonych, w tym starszych, samotnych, migrantów. Miejscem edukacji dzieci i seniorów.

W kolejnych latach zamierzam wzmocnić rolę Biblioteki Głównej i jej filii jako „miejsc trzecich”, by stały się zaczynem jakościowych relacji społecznych i edukacji obywatelskiej w centrum oraz w dzielnicach – a także wsparcia społecznej transformacji miasta.

Gdzie jesteśmy

Rybnik jako miasto robotnicze, z bogatą tradycją czytelniczą i rosnącą klasą średnią, cechuje duża dynamika w zakresie czytelnictwa. Potwierdzają to kluczowe dane z ostatnich trzech lat:

- **Podwojenie zakupów książek:** z 7 357 w 2022 roku do **13 371** w 2025 roku.
- **Wzrost liczby odwiedzin:** z 203 475 w 2022 roku do **228 779** w 2025 roku.
- **Wzrost liczby wypożyczeń:** z 440 619 w 2022 roku do **446 023** w 2025 roku.
- **Zwiększenie liczby zarejestrowanych użytkowników:** z 18 774 w 2022 roku do prawie **20 000** w 2025 roku.

Przy odpowiedniej pracy z różnymi grupami, profilowaniu księgozbioru, wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań i transformacji filii – możliwe jest w ciągu 7 lat zwiększenie ostatniej z wymienionych liczb do 30 000.

Wyzwania

- *Rosnące poczucie niepewności wobec gwałtownych zmian geopolitycznych.
- *Chaos informacyjny (destrukcyjna rola mediów społecznościowych jako nośnika informacji).
- *Transformacja energetyczna i wynikające z niej procesy społeczne.
- *Przyspieszająca rewolucja technologiczna – ekspansja sztucznej inteligencji (przebudowa rynku pracy).
- *Narastające poczucie zagrożenia samotnością (starzenie się społeczeństwa).
- *Niestabilność rynku książki.

Najważniejsze działania w latach 2026-2032

Księgozbiór

W Bibliotece najważniejsze są książki, atrakcyjne i premierowe.

Istotna jest budowa „żyjącego”, czyli zmieniającego się, księgozbioru w taki sposób, by odpowiadał na potrzeby osób czytających i wyznaczał kierunki czytania. Równie ważne są: kupowanie nowych książek, pozyskiwanie ich w formie darów, ubytkovanie. Planuję stworzenie wyspecjalizowanego zespołu, Działu Gromadzenia, który będzie znał rynek wydawniczy, szybko i sprawnie kupował nowości oraz porządkował istniejący zbiór.

Ważnym elementem jest stworzenie wypożyczalni e-booków i audiobooków cyfrowych, które zastępują audiobooki na płytach kompaktowych. Pozwoli to na rozwój biblioteki wirtualnej, czego oczekują osoby czytelnice.

Cechą dystynktywną zespołu ma być wyczulenie na zmiany technologiczne i potrzeby ludzi, szybkość reagowania i skuteczność.

Gmach przy Szafranka jako centralne miejsce spotkań z literaturą

W 2022 roku w 709 eventach zorganizowanych przez Bibliotekę wzięło udział 14 275 osób. W 2025 roku w 1331 imprezach uczestniczyło już 26 964 osób. To oznacza, że podwajając liczbę imprez, przyciągnęliśmy do biblioteki prawie pięć razy więcej ludzi.

Planuję więc rozwijanie przestrzeni Biblioteki Głównej przy ul. Szafranka oraz filii jako miejsc spotkań, integracji i aktywności. Łączy je książka, jako punkt wyjścia do refleksji, nauki, zabawy.

Za cel stawiam sobie finalizację prac w budynku głównym, tak by był estetyczny, bezpieczny i odpowiadał na potrzeby mieszkank i mieszkańców miasta. Priorytetowy jest remont Sali Widowiskowej w gmachu głównym za środki z dotacji ministerialnej (w trakcie rozpatrywania) oraz remont systemu przeciwpożarowego (zabezpieczona dotacja celowa z budżetu Miasta Rybnik).

Dokończenie transformacji filii

Cel: zamiast „ajncli” – „miejsca trzecie”: nowoczesne, wygodne miejsca spotkań dla różnych grup czytelniczych, ale też ludzi po prostu potrzebujących przestrzeni do interakcji.

Zaplanowane prace w filiach:

*Remont „modelarni” przy ul. Chabrowej 7 i przeniesienie do niej dwóch siedzib filii: nr 18 oraz filii nr 6 na osiedlu Nowiny (za środki z dotacji celowej z Miasta Rybnik; przewidywane zakończenie remontu i oddanie filii czytelnikom: jesień 2026).

*Przeniesienie i zaaranżowanie filii nr 20 w nowej siedzibie w Domu Kultury Boguszowice (termin: lipiec 2026).

W planach są inwestycje w bibliotekach o największym potencjale: odświeżenie filii nr 16 w Rybniku Golejowie i wprowadzenie w niej 5-dniowej obsługi (świetna lokalizacja); remont biblioteki w Rybniku Chwałowicach (bardzo dobra lokalizacja i silna wspólnota czytelnicza, ale budynek jest niedostępny dla osób z niepełnosprawnościami).

Zakup książkomatu, usprawniającego korzystanie z biblioteki (lokalizacja: okolice Rynku).

Wspieranie senierek i seniorów

Praca z książkami, spotkania i warsztaty przedłużają sprawność umysłową nawet w podeszłym wieku, podobnie jak kontakty z innymi ludźmi, co przekłada się na zdrowie psychiczne całej społeczności starzejącego się miasta (ok. 30 tys. Rybniczank i Rybniczanie to ludzie po 60. roku życia).

Planujemy m.in: warsztaty sprawności umysłowej, wolontariat dla samotnych, poszerzenie oferty Dyskusyjnych Klubów Książki w filiach, wzbogacenie księgozbioru z większymi czcionkami, warsztaty korzystania z oferty cyfrowej, ale też – potańcówki. Ważnym elementem naszej pracy jest akcja „Uwaga, jedzie książka” (raz w miesiącu dostarczamy książki osobom starszym i z niepełnosprawnościami).

W naszym budynku już spotyka się Rybnicka Rada Seniorów, senioralny Telefon Zaufania, odbywają się potańcówki i kluby książki dla seniorów. Planuję także wyjście z ofertą do domów dziennych opieki, ośrodków pomocy społecznej, Uniwersytetu III Wiek, by trafić do tych, którzy ze względu na niepełnosprawność do biblioteki nie dotrą.

Młodzi

Planujemy wsparcie młodych ludzi szczególnie w dziedzinach: higieny cyfrowej, w tym walki z dezinformacją i przygotowania do życia hybrydowego (analogowego i cyfrowego), zdrowia psychicznego, przygotowania do zmiany i dostarczania wiedzy – szczególnie w realiach transformacji energetycznej, której doświadcza społeczność Rybnika i powiatu rybnickiego.

We współpracy z Młodzieżową Radą Miasta, Strefą Młodych i szkołami w gmachu przy Szafranka chcemy stworzyć ofertę dla czytelników w wieku 15-19 analogowej, spokojnej przestrzeni, której czuliby się gospodarzami.

Przestrzeń analogową wypełnią książki, komiksy, mangi, gry planszowe, klocki lego. Będzie też aneks kuchenny. W ofercie – m.in. gry fabularne, spotkania filozoficzne, silent book club, konwersacje z native speakerem, spotkania psychologiczne.

Strefa to uzupełnienie już istniejącej Czytelni (miejsce dla poszukujących bezpiecznego i spokojnego miejsca do nauki indywidualnej i grupowej, również dla osób wysoko wrażliwych) i kącika chilloutowego (przestrzeń wyciszenia).

Podobna strefa młodych, odpowiadająca na potrzeby młodszych mieszkańców i mieszkank miast, powstanie w nowej siedzibie filii nr 18 na osiedlu Chabrowa.

Oferta ta jest rozwinięciem bardzo bogatej oferty dla dzieci do lat 14 (bogaty księgozbiór, warsztaty, spotkania, festiwale, współpraca z Tu czytamy i Tu kino, lekcje przedszkolne i biblioteczne również w filiach).

Centrum Wiedzy o Rybniku i Górnym Śląsku

Planuję jego stworzenie na bazie powstałego niedawno Księgozbioru o Śląsku i po śląsku oraz Archiwum Pamięci Rybniczank i Rybniczank (utworzonego w ramach projektu unijnego „Rybnik w kierunku zielonej przyszłości”, którego Biblioteka była partnerem). Centrum ma być miejscem promocji lokalnej

literatury, twórców i dbania o tożsamość wyrażoną głównie w słowie pisanym. Odbiorcy: dzieci, młodzież, starsi.

Plany: rozbudowa i promowanie księgozbioru; kontynuacja nagrywania podcastów o mieście i regionie (na bazie studia nagrań powstałego w ramach wspomnianego projektu unijnego); uczenie godki (wolontariat); działania w filiach; spotkania z lokalnymi pisarzami i pisarkami; publikacje (na łamach „Gazety Rybnickiej”).

Dla młodych: nauka opowiadania historii lokalnych (uczenie storytellingu, wystawy, spotkania autorskie) i warsztaty genealogiczne. Jak mówić, pisać, tworzyć podcasty, by opowiedzieć o sobie, swej rodzinie, miejscu, w którym mieszkam.

Cel: budowanie lokalnej pamięci.

Planuję kontynuację tych niezbędnych działań, które przyniosły najlepsze efekty w latach 2023-2026:

1. Skuteczne i nowoczesne promowanie działań oraz współpraca.
2. Działania marketingowe ukierunkowane na pozyskiwanie funduszy od instytucji publicznych i firm prywatnych.
3. Praca z dziećmi jako fundament edukacji czytelniczej.
4. Gotowość zespołu Biblioteki do zmian wynikających z potrzeb wspólnoty.